

יחסים

היחס לאחר

2 אסור לאדם להיות אכזרי ולא יתפייס אלא יהא נוח לרצות וקשה לכעוס. ובשעה שמבקש ממנו החוטא למחול, מוחל בלב שלם ובנפש חפצה, ואפילו הצר לו וחטא לו הרבה, לא יקום ולא יטור.
רמב"ם, הלכות תשובה, פרק ב, הלכה יד

"אל תלעז לזקן, כי זקן גם אנחנו."
[בן סירה]

"טוב עיוור עיניים מעיוור לב."
[אחיקר ב' ס"ח]

"כל אדם נברא כדי לתקן דבר מה בעולם."
[ר' ברוך פסחוב]

5 כלים שבורים
אמר רבי אבא בר יודן:—
כל מה שפסל הקב"ה בבהמה [לקרבן] – הכשיר באדם;
פסל בבהמה – עֹנֶרֶת או שְׁבוּר או-
קְרוּן או-יִבְלָת [ויקרא כב, כב] והכשיר באדם – לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְבָה [אלהים לא תקנה] [תהלים נא, יט].
אמר רבי אלכסנדר: ההדיוט הזה, אם משמש הוא בכלים שבורים – גנאי הוא לו.
אבל הקב"ה, כלי תשמישו שבורים! שנאמר: קָרוֹב ה' לְנִשְׁבָּרֵי לֵב (שם, לד, יט), הֲרַפָּא לְשִׁבּוּרֵי לֵב (שם קמו, ג), וְאֵת דְּפָא וְשִׁפְל רִוּחַ [ישעיהו נ, טו], זְבָחֵי אֱלֹהִים רִוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר [ונדבך אלהים לא תקנה] [תהלים נא, יט].
מדרש ויקרא רבה, פרשה ו, פסקה ב

4 הוא [בן עזאי] היה אומר: אל תהי בז לכל אדם ואל תהי מפליג לכל דבר, שאין לך אדם שאין לו שעה ואין לך דבר שאין לו מקום.

1 רבי אלעזר והמכוער

תנו רבנן: לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו.
מעשה שבא רבי אלעזר בן רבי שמעון ממגדל גדור, מבית רבו, והיה רכוב על חמור ומטייל על שפת נהר, ושמח שמחה גדולה, והיתה דעתו גסה עליו מפני שלמד תורה הרבה.
נודמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר.
אמר לו [האיש]: "שלום עליך רבי!"
ולא החזיר לו [רבי אלעזר בן רבי שמעון].
אמר לו: "ריקא, כמה מכוער אותו האיש! שמא כל בני עירך מכוערין כמותך?"
אמר לו [האיש]: "איני יודע, אלא לך ואמור לאומן שעשאני כמה מכוער כלי זה שעשית."
כיון שידע בעצמו שחטא ירד מן החמור ונשתטח לפניו, ואמר לו: "נעניתי לך, מחול לי!"
אמר לו [האיש]: איני מוחל לך עד שתלך לאומן שעשאני ואמור לו כמה מכוער כלי זה שעשית."

מגדל גדור
מקומה אינו ידוע בבירור. ייתכן שמדובר ביישוב קטן ליד חמת גדר.
רבי אלעזר בן רבי שמעון
תנא בדור החמישי (170-220 לספירה). בנו של התנא רבי שמעון בר יוחאי. הוא ואביו הסתתרו יחד מפני הרומאים במערה, ושם למד תורה מאביו.

? כמה עלבונות עלב ר' אלעזר בן ר' שמעון באותו אדם, ומה גרם לו לעשות כן?

היה מטייל אחריו עד שהגיע לעירו.
יצאו בני עירו לקראתו, והיו אומרים לו: "שלום עליך רבי רבי, מורי מורי!"
אמר להם [האיש]: "למי אתם קורין רבי רבי?"
אמרו לו: "לזה שמטייל אחרריך."
אמר להם: "אם זה רבי - אל ירבו כמותו בישראל."
אמרו לו: "מפני מה?"
אמר להם: "כך וכך עשה לי."
אמרו לו: "אף על פי כן, מחול לו, שאדם גדול בתורה הוא."
אמר להם [האיש]: "בשבילכם הריני מוחל לו, ובלבד שלא יהא רגיל לעשות כן."
מיד נכנס רבי אלעזר בן רבי שמעון ודרש: "לעולם יהא אדם רך כקנה ואל יהא קשה כארו."
ולפיכך זכה קנה ליטול הימנה קולמוס לכתוב בו ספר תורה תפילין ומזוזות.

"בכל אדם יש דבר יקר שאיננו נמצא בשום אדם אחר."
[ר' פנחס מקוריץ]

תלמוד בבלי, מסכת תענית, דף כ, עמודים א-ב

? מיהו לדעתכם "הקשה" ומיהו "הרך" בסיפור?

3 אמא, אני אחר

אמא, אני עוד מעט אצא לעולם. אני יודע שהרבה זמן חכית לי. תשעה חודשים. תשעה חודשים חכית ודמיית איך אראה. אבל אמא יש לי משהו להגיד לך. אני לא בדיוק מי שאת מחכה לו, את מבינה אני לא בדיוק מה שרצית.
אני אחר.
אני מפחד אמא, אני מאוד רוצה שתצטי אותי. הייתי מאוד רוצה שתאהבי אותי כמו את יפית הקטנה כמו את אלי שכבר בצבא.
אני רואה כבר אור. אני בחוץ.
הגעתי אמא. תחבקי אותי! תחזיקי אותי קרוב אליך. - את בוכה, אני יודע - גם אני. את תתרגלי אלי. אבל אני מבקש ממך אמא תעזרי לי. תעזרי להתרגל ולא להיכנע.
ואם קשה לך - אני אלחם לבדי. אני אראה לכולם אמא שאני יכול לצמוח ולפרוח. אני יכול להזדקף ולעמוד על רגלי. אז אולי אני לא אעמוד כל כך ישר. אולי לא תמיד יבינו את מה שבדיוק אני אומר. אבל תגידי להם אמא שאני לא רוצה את הרחמים שלהם. אני לא רוצה את הרחמים של אף אחד. אני דורש שיכבדו אותי. שידברו אלי כמו אל כל אדם אחר. אני בן 27! שלא ילפטו לי את הראש וישאלו: "מה שלומך מותק? איך אתה מרגיש?" "אהלן - זה מספיק לי. יש לי קשיים אמא, ולא תמיד אני מצליח. אבל בתוכי אמא פועם לב שיודע לאהוב, שיודע לשנוא, שכואב ופורץ בצחוק כמו כל אדם אחר.
אני אדם אמא כמו כל אחד אחר. אני אדם אמא, אני אדם. תצפו ממני ללכת בדרך כל אדם - ואני אלך בדרכו. גיליתי שאני יכול ועכשיו אתחיל ללכת זקוף.
רופאים בדקו אותי, פסיכולוגים, פסיכיאטרים, מדריכים... תגידי להם אמא שילמדו אותי הרבה דברים. אבל יותר מכל אני רוצה שילמדו אותי לא להזדקק להם.
פיתחו לי דלתות - שיניחו לי לעבור בהן בכוחות עצמי. אני רוק אני אדאג שהדלתות לא תיסגרנה יותר. אני יכול אמא, אני יכול.
אני אומר לך זאת בחג החנוכה. שיהיה חג אור לכולנו.

אריה פינקוביץ, כפר תקווה, 1982 חנוכה תשמ"ג, בתוך יד ביד: שילוב חברתי של החרוג והשונה, עפרה אילון, רחל לויישיג, ירושלים 1985

? למה מתכוון התינוק באומר 'אני אחר'?
? במה דומות בקשותיו לבקשה הסמויה של האישה המכוער?

7 אחר מהו?

- שונה, לא אותו הדבר (מילון 'רב מילים')
- שאינו זה שאנו נמצאים בו או שייכים אליו (מילון 'רב מילים')
- נכרי, זר (מילון אבן שושן)
- כינוי לאדם שנתפקר (מילון אבן שושן)
- בלשון נקייה הביטוי 'דבר אחר' הוא כינוי לחזיר או לכל דבר גס או מגונה.

משנה, מסכת אבות, פרק ד, משנה ג

6 הסיפור על האיש הירוק

אם במקרה אני פוגש מישהו שלא מבין אותי או חושב שאני תינוק. אם במקרה אני פוגש מישהו כזה אני תכף מספר לו על האיש הירוק היה היה פעם, בעיר ירוקה, גר לו איש אחד, איש ירוק, האיש הירוק גר בבית ירוק עם דלת ירוקה וחלונות ירוקים. הייתה לו אישה ירוקה, ושני ילדים ירוקים. ובלילות הוא היה ישן במיטה הירוקה שלו, וחולם חלומות ירוקים, ירוקים. יום אחד קם האיש הירוק בבוקר ירוק, נעל נעליים ירוקות, לבש חולצה ירוקה, ומכנסיים ירוקים.

על ראשו חבש כובע ירוק ויצא החוצה. האיש הירוק נכנס לאוטו הירוק שלו, ונסע בכביש הירוק. מצד אחד של הכביש ראה האיש הירוק ים ירוק, ומצד שני המון פרחים ירוקים. זה היה יום יפה, והאיש הירוק שמח ושר שירים ירוקים ועישן סיגריה ירוקה עם עשן ירוק.
ואז ראה האיש הירוק שעל שפת הכביש עומד איש כחול. האיש הירוק עצר את האוטו הירוק שלו ושאל את האיש הכחול: "הי, איש כחול, מה אתה עושה פה?"
"אני?" אמר האיש הכחול "אני מסיפור אחר".
יהונתן גפן, הכבש השישה-עשר, 1978

יחסים

היחס לאחר

"אדם משתנה מחברו בקול, במראה ובדעת".
[תלמוד בבלי, מסכת סנהדרין, דף ל"ח, עמוד א']

"כל אדם נברא כדי לתקן דבר מה בעולם".
[רבי ברוך מס' יבוי']

1 קשה בעלייה

רבי זעירא
(בתלמוד הבבלי מכונה ר' זירא)

אמורא בן הדור השלישי (290-320 לספירה). נולד בבבל, למד בשיבות בבליות בסורא ובפומדייתא. ר' זירא המורה את פי רבו, רב יהודה, שהתנגד לעליה לארץ ישראל, ועלה לארץ ישראל. ר' זירא היה 'אחר': מראהו החיצוני לא היה מחמיא: שוקיו היו מעוקמות וסימני כוויות עליהן; בתלמוד כונה "קטן חרוך שוקיים".

ר' זעירא כשעלה לכאן [לארץ ישראל] הלך וביקש ליקח [לקנות] ליטרא של בשר מן הטבח [קצב]. אמר [ר' זעירא]: "ליטרא [יחידת משקל] זו בכמה?" אמר לו [הטבח]: "בחמישים מעין [בחמישים מעות] ורצועה אחת" [הצלפה בשוט]. אמר לו [רבי זעירא]: "הילך שישים" – ולא קיבל עליו [לא הסכים הקצב]. "הילך שבעים" – ולא קיבל עליו. "הילך שמונים, הילך תשעים", עד שהגיע למאה – ולא קיבל עליו. אמר לו [רבי זעירא]: "עשה כמנהגך".

2 וכי יגור אתך גר בארצכם לא תונו אותו.
באזרח מקם יהיה לכם הגר הגר אתכם ואהבת לו כמוך כי גרים הייתם בארץ מצרים.
אני ה' אלהיכם.

ויקרא יט, יג-יד

? מדוע לא שעה הטבח לתחינותיו של ר' זעירא לשלם הרבה מעבר למחיר המקובל [ללא מכות] והתעקש להצליף בו ברצועה?

3 ג'ינג'י מרים ילך שטקלים

אמא אומרת תמיד: מחמדי, לילדי ראשון, ראשון ראשון.

ובקחוב הם קוראים לי... ג'ינג'י. בפתה הם קוראים לי ג'ינג'י אפילו בליקלה בתוך תוך פרי יבער שערתי ג'ינג'י...

רבים הצבעים עמך, אדני - תכלת פרשת על פני השמים, ולאמא שלי חומות העינים, ירק לעלה, ולווד נוד, או לבן, או אדם, ועוד יש, ועוד! רבים הצבעים עמך, אדני, יפים ומרבים! ולמה בראת לך ילדים צהבים, אדני, צהבים?

מתוך: שירים ספורים, הוצאת דביר, תל אביב תשנ"ז, 1996

4 האחר

סילים ולחן: ברי סחרוף

תן לפה לדבר, שהלשון תשחרר, עם הפנים לאחר שלא ידעת, הרכבת תשרוק, זה הזמן לעלות על קרון הרוחות ששכחת.

אז אל תפחד, ואל תביט מהצד, כי אתה לא לבד בעולם, עם הפנים אל האחר, תגלה את עצמך, עם הפנים אל האחר, המחסום יישבר, המילה תגשר, האויב הוא חבר שזנחת.

בערב ירד לבית הוועד,

אמר להם לחכמים: "מה רע המנהג כאן, שאין אדם אוכל ליטרא של בשר עד שמכין אותו אחת ברצועה". אמרו לו: "ומי הוא זה?" אמר להם: "טבח פלוני". שלחו וביקשו להביאו. ומצאו ארונו יוצא [שמת הקצב]. אמרו לו: "רבי, כל כך [עד כדי כך כעסת]?!". אמר להם: "יבוא עלי [אני נשבע], שלא כעסתי. סבור הייתי, כך הוא המנהג".

תלמוד ירושלמי, מסכת ברכות, פרק ב, דף ה, מתורגם ומעובד על פי ספר האגדה מאת ביאליק ורבינצקי

מדוע הסכים ר' זעירא לתנאו של הטבח?

בית הוועד

כינוי לבית מדרש המרכזי בתקופת התנאים. חכמי הדור היו מתכנסים בו לדון בדברי תורה ולהכריע בשאלות הלכתיות. בראש בית הוועד עמד הנשיא.

תלמוד ירושלמי

התלמוד הירושלמי הוא סיכום דברי הלכה ואגדה של אמוראי ארץ ישראל בעיקר. אף כי נקרא 'ירושלמי' עיקר הלימוד היה בטבריה ובקיסריה. הוא נקרא גם 'תלמוד דארץ ישראל' או 'תלמודא דבני מערבא'. התלמוד הירושלמי קצר מן התלמוד הבבלי, נכתב בארמית גלילית ונחתם בסוף המאה הרביעית.

"בכל אדם יש דבר יקר שאיננו נמצא בשום אדם אחר".

[רבי מנחם מקוריץ]